

2025. márciusi mérnök évfordulók, emléknapok + **programok**

1. – 125 éve született Sándor Zoltán mérnök

Meggyesen, 1900. március 1-én, született Sándor Zoltán (1900-1982) vegyészmérnök. A Magyar Királyi József Műegyetemen az oktatói tevékenységét 1925-ben kezdte meg az Élelmiszerkémiai Tanszéken Vuk Mihály (1875-1952) professzor mellett. 1932-ben egy új tantárgy, a technikai mikroszkópia előadója lett, amelyet húsz éven át oktatott. 1948-52-ben a mezőgazdasági kémiai technológia tanszék tanszékvezetője, 1948-49-ben a BME Vegyészmérnöki Osztályának dékánja volt. Tudományos munkássága során főként élelmiszer-kémiával, az élelmiszerek vizsgálatával, minősítésével, technikai mikroszkópiával foglalkozott.

1. – 140 éve született Vadász Elemér geológus

Székesfehérváron, 1885. március 1-én született Vadász Elemér (1885-1970) geológus. 1920-1945 között a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. geológusa, 1946-1965 között a budapesti tudományegyetem földtani tanszékének professzora volt. Kutatásai a földtan, őslénytan és a rétegtan, később a szén- és bauxit-képződésnek a hegységképződéssel való kapcsolatát és a magyar szének hamufajtáit is vizsgálta. Vizsgálatai kiterjedtek a hazai szénhidrogén-kutatás lehetőségeinek átfogó vizsgálatára és a dunántúli karsztvíz földtani értékelésére is. Jelentősek voltak a földtan oktatására és általában a természettudományok felsőoktatására vonatkozó szakeikvei is. 1948-tól volt a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

1. – 110 éve indult Budapesten az autóbusz-közlekedés

Századfordulón egy új jármű jelent meg a közforgalmú közlekedés számára: az autóbusz. Budapest vezetői munkába kezdtek a fővárosi autóbusz-közlekedés megindítása érdekében. 1915. március 1-jén elindulhatott az első autóbuszjárat az Aréna (ma: Dózsa György) út és a Vilmos császár (ma: Bajcsy-Zsilinszky) út között. Ekkoriban hét autóbusz bonyolította a forgalmat. Az első világháború okozta gazdasági nehézségek okán (benzin-, gumihány) e járatokat 1917 április 11-én be kellett szüntetni. Az autóbusz-forgalom majd ötévnyi kényszerszünet után, 1921 szeptember 24-én indult újra, tizenegy autóbusszal. Az autóbusz-közlekedés innentől fogva már dinamikusan fejlődött. A Budapesti Autóbusz-közlekedési Rt. az 1928-as évben a meglevő 36 db buszból álló autópark mellé további száz új autóbusz üzembeállítását tette lehetővé.

3. – **Közlekedési szakmai továbbképzés**

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara „Akadálymentes közlekedés” címmel március 3-án rendez ONLINE szakmai továbbképzést. Bővebb infó: <https://bpmkkepzések.hu/>

4. – 120 éve született Papp Szilárd mérnök

Eperjesen, 1905. március 4-én született Papp Szilárd (1905-1974) vegyészmérnök, aki a pályáját a Magyar Államvasutak (MÁV) Vegyészeti Laboratóriumában kezdte. 1930-ban bölcsészdoktori oklevelet szerzett a budapesti Tudományegyetemen. 1931-ben az Országos Közegészségügyi Intézet vízlaboratóriumába került, 1946-tól a vízügyi osztály vezetője volt nyugalomba vonulásáig. Fő működési területe a vízanalitika és a víztechnológia volt. Eljárást dolgozott ki csővezetékeknek az agresszív szénsavas vizek elleni védelmére, találmányai voltak a víz savtalanítására és vastalanítására. Foglalkozott felszíni vizek terhelhetőségének és öntisztulásának, továbbá a Balaton víztisztaságának kérdéseivel is.

5. – 120 éve született Taky Ferenc mérnök

Kaposváron, 1905. március 5-én született Taky Ferenc (1905-1968) gépészmérnök. 1929-1945 között próbatermi főmérnök Budapest Főváros Elektromos Műveknél. 1945-től a Budapesti Műszaki Egyetem villamos-művek tanszékén adjunktus, majd 1952-től tanszékvezető lett. Mint kiváló szakember, rendkívül jó előadó, mélységesen humánus és közvetlen ember, rövid idő alatt az egész egyetem egyik legnépszerűbb oktatója lett, mind a hallgatók, mind az egyetemi oktatói kar szemében. 1956. október 23-át követően, az oktatói nagygyűlés – amelyen részt vettek a forradalmi hallgatóság képviselői is – megválasztotta az Egyetemi Forradalmi Bizottság elnökének. 1957-ben eltávolították az egyetemről és áthelyezték az Erőmű Tervező Vállalathoz, majd a Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézetbe, ahol 1964-ig működött. 1964-től a Veszprémi Vegyipari Egyetem géptani tanszékén docens. 1966-tól a Budapest Főváros Elektromos Műveknél dolgozott, 1967-től a Vegyi- és Robbanástechnikai Kutató Intézet műszaki tanácsadója volt. Szakmai és tudományos munkássága elsősorban az érintésvédelemre, a világítástechnikára és a felvonók villamos berendezéseivel kapcsolatos problémákra terjedt ki.

5. – 170 éve született Cserháti Jenő mérnök

Győrben, 1855. március 5-én született (1855-1910) gépészmérnök. Műszaki felsőfokú tanulmányait a zürichi műszaki egyetemen végezte. Ezt követően, 1877-től az Osztrák Államvasúti társaságnál dolgozott, majd 1890-től Budapesten vasút és hajózási mérnök. 1905-től a budapesti Műegyetemen a gépszerkezettan tanára lett. Hathatósan támogatta Kandó Kálmán (1869-1931) mérnök vasút-villamosítási kísérleteit és személyesen is részt vett a Valtellina-vasút villamosításának munkálataiban. Az elért eredményekről több cikkben számolt be – részben Kandóval együtt – a hazai és külföldi szaksajtóban. A Magyar Mérnök- és Építész Egylet alelnökének is megválasztották. Emlékére a mérnökegylet 1911-ben Cserháti-plakettet alapított, mellyel az év legjelentősebb gépészmérnöki és elektrotechnikai tanulmányát jutalmazza.

5. – 140 éve született Tátray Lajos építész

Mezőhegyesen, 1885. március 5-én született Tátray Lajos (1885-1909), a népies irányzatú magyar építészek egyik vezéralakja. Műegyetemi hallgatóként a Magyar Mérnök- és Építész Egylet (MMÉE) Wellisch pályázatának első díját egy sziklasír-tervezetért kapta. Később ő rendezte az 1908. évi bécsi nemzetközi építőművészeti kiállítás magyar csoportját és készített több síremléket is.

5. – Vízgazdálkodási szakmai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara „Víziközművekkel kapcsolatos időszerű kérdések” címmel március 5-én rendez ONLINE szakmai továbbképzést. Bővebb infó: <https://bpmkkepzések.hu/>

5-6. – Energetikai, épületgépészeti és gépészeti szakmai továbbképzés

Association of Energy Engineers Magyar Tagozat, az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület és az Energetikai Szakkollégium március 5-6. között Egerben rendezi a Klímaváltozás – Energiatudatosság – Energiahatékonyság címet viselő, KLENEN' 25 logójú konferenciát, mely lehetőséget nyújt az energetikai, épületgépészeti és gépészeti területen dolgozók számára továbbképzésre. Infó: <https://bpmkkepzések.hu/>

6. – 120 éve született Urbanek János mérnök

Fiumében, 1905. március 6-án született Urbanek János (1905-1971) gépészmérnök. 1927-1930 között ösztöndíjjal a párizsi Institut d'Optique-ban végzett a gyakorlati színek-optika körébe tartozó kutatásokat, a Sorbonne Egyetemen 1930-ban egyetemi doktori címet nyert. 1930-1944-ig a budapesti Műegyetemen oktatott elméleti villamosságtant, elektrotechnikát, világítástechnikát. 1944-1949-ben a Ganz Villamossági Művek próbatermének vezetője volt. 1949-ben megalapította a Villamos-ipari Kutatóintézetet, amelynek nyugdíjba vonulásáig, 1969-ig igazgatója volt. Számos tudományos dolgozata jelent meg francia, angol és hazai szaklapokban, több nemzetközi konferencián vett részt előadásaival.

6. – 90 éve alakult meg az Országos Magyar Műszaki Múzeum

Hazánkban 1808-tól működött a Magyar Nemzeti Múzeum Technológiai Osztálya, majd 1883-tól a – kortárs ipari kutatást is felvállaló – Technológiai Iparmúzeum. Ez az intézmény 1924-ben a Magyar Királyi Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet nevet vette fel. Ezt követően, 1935. március 6-án alakult meg az Országos Magyar Műszaki Múzeum, amelynek alapítója dr. Lósy-Schmidt Ede (1879-1948) építőmérnök, a MÁV főtanácsosa volt. Ő tette működőképpé e gazdag gyűjteményt, amely a Déli vasút Mészáros utcai igazgatóság épületében kapott helyet.

6. – Energiatakarékossági világnapi események

A Föld természeti készletei folyamatos apadnak, ezért fokozottan oda kell odafigyelnünk a rendelkezésre álló energiaforrások minél hatékonyabb felhasználására és a felesleges pazarlás megszüntetésére. A 2000 óta március 6-án idehaza is megtartásra kerülő energiatakarékossági világnap szervezői felhívják a figyelmet az energiatakarékosság és a megújuló energiaforrások, valamint környezettudatosság és fenntarthatóság fontosságára. Világszerte rengeteg energiatakarékosságra biztató programot szerveznek. E világnap jó alkalom a tavaszi megújulásra és a szemléletváltásra is, így érdemes egy-két programon részt venni.

8. – Nőnap, ünnepi események

Az 1857-es textilipari sztrájk emlékére, Zetkin Klára javaslatára világszerte március nyolcadik napján ünneplik a nőnapot. Talán nem is gyökerezett volna meg ilyen széles körben ez az ünnepnap, ha nem a tavasz szimbólumaként, a bimbózó virágokkal együtt köszönthetnénk a lányokat és nőket.

8. – 140 éve született Esztó Péter mérnök

Szentborbálán, 1885. március 8-án született Esztó Péter (1885-1965) bányamérnök. 1908-ban szerezte meg oklevelét Selmezbányán, a főiskolán. 1908-tól kezdve mérnökként működött zsilvölgyi üzemekben, majd 1921-től a Bánvölgyi Szénbányában dolgozott ekként. Négy év múlva a soproni Bányamérnöki Főiskola adjunktusa lett, majd 1932-ben rendkívüli tanárrá nevezték ki, két év múlva pedig – miután a bányamérnöki kart egyesítették a BME-vel – intézeti, később az egyetemen tanár. 1941-ben lett a bányaműveléstan tanára. Oktató munkája mellett a bányászati tudomány több területén maradandót alkotott. Kőzetnyomási (törési) elméletét Kossuth-díjjal jutalmazták. Ismert a vízvédelmi pillérek méretezésére vonatkozó képlete, az ún. Esztó-Vendel-képlet. Foglalkozott bányamérési (Esztó-Hornoch-képlet) és szellőztetési kérdésekkel is. Jelentős alkotása a *Bányaszellőztetés* címet viselő műve.

12. – 110 éve született Fejes Tóth László matematikus

Szegeden, 1915. március 12-én született Fejes Tóth László (1915-2005) Kossuth-, és Állami díjas matematikus, geométer, akadémikus. 1941-ben a Kolozsvári Egyetemre került. Ott hallott először azokról a geometriai problémákról, melyek pályáját meghatározták. Később a budapesti Árpád Gimnázium majd 1949-től a Veszprémi Vegyipari Egyetem tanáraként szinte egymaga kidolgozta a „geometriai elrendezések” elméletét „a síkon, a gömbfelszínen és a térben”. Német nyelvű monográfiája, amely 1953-ban hasonló címen jelent meg Berlinben, a témakör máig meghatározó klasszikusa, bibliája. A mű, melyet oroszra és japánra is lefordítottak, egy csapásra világhírnevet szerzett számára. 1970-1983. között ő vezette a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Matematikai Kutató Intézetét. Tehetséges tanítványok, kollégák generációit vezette be a diszkrét geometria rejtelseibe.

13. – Energetikai tanúsítói és épületgépészeti szakmai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara „Az épületenergetikai követelmények változásai” címmel március 13-án rendez ONLINE szakmai továbbképzést. Bővebb infó: <https://bpmkkepzések.hu/>

13. – 190 éve született Haggenmacher Károly feltaláló

Winterthurban, 1835. március 13-án született Haggenmacher Károly (1835-1921) svájci származású gépész, aki korszakalkotó találmányaival nagyban hozzájárult a hazai malomipar fejlesztéséhez és világhírnevének eléréséhez. Ő volt a síkszita feltalálója. A szitákhoz ún. terelőkészüléket is alkalmazott, mellyel tetszés szerint mozgatható az anyag. Életművét a szakmatörténeti jelentőségű 15 malomipari találmánya jelentette. Szellemes megoldás volt a daratisztító gépe. A forgó tárcsákkal szétterített dararétegen levegőt szívtak át, kiemelve a könnyű anyagrészeket. Egy másik, szintén rendkívül ötletes daratisztító berendezés mozgó alkatrész nélkül, kaszkádelven működött, ahol az aláhulló darán egy központi ventilátor levegőt szívott át. A Haggenmacher malmaiban alkalmazott kiterjedt osztályozás eredményeként a termékek széles skáláját: több mint húszféle lisztet és korpát állítottak elő.

14. – Nemzetközi π -napi események

A matematika egyik leggyakrabban használt állandója a π (pi), az euklédész geometriában kör kerületének és átmérőjének hányadosaként definiált transzcendens szám. A π -napot 1988 óta március 14-én ünneplik, mivel a hónap számjegye a 3 mellett 14-én a matematikai π érték első két tizedes-jegyéig megegyezik. Ez alkalomból világszerte különböző rendezvényekkel, vetélkedőkkel, konferenciákkal ünneplik e napot. Elterjedt, hogy ilyen alkalmakkor az ünneplők közösen elfogyasztják az eseményre készített gyümölcsös pitét és a mértékletes ital fogyasztással elkerülhető a pityókás állapot.

15. – Nemzeti ünnep, és a magyar sajtó napi események

Március 15. napja a modern parlamentáris Magyarország megszületésének ünnepnapja. Az 1848. március 15-i forradalom célja a Habsburg uralom megszüntetése, a függetlenség és az alkotmányos berendezkedés kivívása volt. A sajtó-szabadság törvényi feltételeinek kiharcolására is emlékeznek a hazai sajtó képviselői, annak emlékére, hogy 1848-ban e napon nyomtatták ki a magyar sajtó első szabad termékét: a Tizenkét pontot és a Nemzeti Dalt. A hazai mérnökök számára is külön jelentőséggel bír a Pesten győzött forradalom, ugyanis két nappal később István nádor királyi hozzájárulással miniszterelnökké nevezte ki gróf Batthyány

Lajost, majd az április 7-én megalakult kormányban a hazai vízimunkálatokért felelős közlekedési és közmunkaügyi miniszter gróf Széchenyi István, a „legnagyobb magyar” lett.

15. – Fogyasztóvédelmi világnapi események

A fogyasztók, a fogyasztóvédelem, a fogyasztói jogok világnapját 1983 óta ünneplik március 15-én annak emlékére, hogy John F. Kennedy, az Amerikai Egyesült Államok (USA) elnöke 1962. március 15-én külön üzenetet küldött az USA Kongresszusának, így kihirdette a következő négy alapvető fogyasztói jogot: a biztonsághoz, információhoz, választáshoz és a képviselőhöz. Évek során ezek száma nyolcra növekedett (a meghallgatás, kártérítés, oktatás, egészséges környezet), így alakította ki működését a Fogyasztóvédelmi Világszervezet, ill. az egyes országok saját fogyasztóvédelmi hivatala is. E világnapot a '80-as évek óta egyre több országban ünneplik, minden évben egy-egy téma köré szervezik az aktuális kampányt és rendezvényeket, elősegítve, fejlesztve a fogyasztók jogainak és szükségleteinek globális tudatosságát.

16. – Magyar zászló és címer napja

„Az Országgyűlés, fejet hajtva mindazon emberek, közösségek és emlékük előtt, akik e zászló és címer alatt harcolva életüket, szabadságukat adták a magyar nemzetért, vagy e zászló és címer tisztelete miatt szenvedtek bármilyen sérelmet vagy hátrányt, Magyarország zászlaja és címere iránti tisztelettől vezérelve, megbecsülésének kifejezése érdekében a nemzeti színről és ország címeréről szóló 1848. évi XXI. törvénycikk elfogadásának emlékére, március 16. napját a magyar zászló és címer napjává nyilvánítja.” – olvasható a 45/2014. (XII. 17.) OGY határozatban.

18. – 150 éve született Borsos József építész

Hódmezővásárhelyen, 1875. március 18-én született Borsos József építész, aki egyik meghatározó jellegű építésze a XX. századi magyar – különösképpen a debreceni – építészetnek. 1908-tól Debrecen város építészeként működött, majd 1923-tól nyugdíjazásáig a polgármesteri hivatal műszaki osztályának vezetője volt. Munkásságát a megfontolt tudatosság jellemezte, s nem a divatirányzatok állandó követése. Széles látókörű, nagy műveltségű építész volt, aki élete folyamán figyelemmel kísérte a világ építészetének alakulását, szándéka azonban kezdettől fogva a népi kultúra hagyományain alapuló nemzeti építészet megteremtése volt. Több református templomot tervezett (pl. Szeged, Tiszaócsa). Középületei közül híresek a debreceni rendőrség épülete, valamint a Köztemető ravatalozója és krematóriuma.

20. – Építési szakmai továbbképzés

A Budapesti és Pest vármegyei Mérnöki Kamara „Műszaki szabályozás a magasépítésben – A minőség biztosítása főképpen a felelős műszaki vezetők és műszaki ellenőrök tevékenységéhez kapcsolódóan” címmel március 20-án rendez ONLINE szakmai továbbképzést. Bővebb infó: <https://bpmkkepzesek.hu/>

20. – Energetikai szakmai előadás

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem mérnök hallgatói az egyetemi oktatóik segítségével alapították az Energetikai Szakkollégiumot. A BME Q épületben 18:00 órakor kezdődő rendezvényükön az érdeklődők az „Úton a fenntarthatóság felé – Teljesítmény-transzformátorok” címmel hallhatják dr. Nádor Gábor (Ganz) előadását. Bővebb infó: www.eszk.org

21. – 125 éve született Imre Lajos kémikus

Nógrád megyei Litkén, 1900. március 21-én született Imre Lajos (1900-1974) kémikus, a radiokémia külföldön is elismert egyik legnagyobb képviselője, Otto Hahn (1879-1968) Nobel-díjas német kémikus tanítványa. A rádium bomlás-sebességének meghatározásával, számos kutatómunkával is foglalkozott. Munkásságát a magkémia-kutatás és oktatás terén 1970-ben Állami Díjjal ismerték el.

21. – 100 éve született Léstyán Ernő mérnök

Nagyváradon, 1925. március 21-én született Léstyán Ernő (1925-1994) építészmérnök. A budapesti ciszter gimnáziumban érettségizett, majd a diplomát a Budapesti Műszaki Egyetemen kapta. 1952-54 között a 23. sz. Állami Építőipari Vállalatnál dolgozott, 1954-56-ig a Nógrád megyei Építőipari Vállalat, majd 1956-tól az Erőmű- és Hálózattervező Vállalat (Erőterv) építész-tervezője, ahol később osztályvezető lett. 1963-ban tervezte a Csarnok téri, 1965-ben a Dob utcai, 1970-ben a Katona József utcai trafóházat. 1967-ben Ybl-díjat kapott a „hazai energiaelosztás építészetének különösen a Csarnok téri fogadóállomás épületének tervezése terén elért eredményeiért”. A cég profiljából adódóan elsősorban ipari létesítményeket tervezett, többek közt a Kelenföldi Hőerőmű bővítését, de tervezett Pakson iskolát is. Beosztottjai szerint mindenkivel kedves volt, jó hangulatban teltek a munkanapok az irodában. Munkahelyi előrehaladását az állampártba való belépéséhez kötötték, amelyre nem volt hajlandó, így maradt korábbi pozíciójában az Erőterv-nél.

22. – 90 éve született Marko Gabriella mérnök

Budapesten, 1935. március 22-én született Homonnay Györgyné, született: Marko Gabriella (1935-2002) épületgépész, kutató-mérnök, gyártmányfejlesztő, c. egyetemi tanár. Szakterületének a fűtéstechnikának, a távfűtésnek egyik legkiválóbb oktatója volt. 1996-ban az Év Épületgépész Oktatójának választották. 2002. decemberi tragikus haláláig a Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Elnökségi tagjaként is dolgozott.

22. – Víz világnapja

Az Egyesült Nemzetek Szövetsége (ENSZ) Közgyűlésének 47. ülészsaka – az 1992. évi dublini környezetvédelmi világkonferencia javaslatára – március 22.-ét, a víz világnapjává nyilvánította.

23. – Meteorológiai világnap, immáron 75 éves a Meteorológiai Világszervezet

Március 23-án, a meteorológiai világnapon, az 1950-ben Bécsben megalakult – 1951-től az Egyesült Nemzetek Szövetségének (ENSZ) szakmai szervezeteként működő – Meteorológiai Világszervezet (WMO) tevékenységére irányul a figyelem. Kofi Annan főtitkár, a WMO-t a „legelső hálózattervezőnek” nevezte.

24. – 125 éve született Vidos Zoltán mérnök

Aradon, 1900. március 24-én született Vidos Zoltán (1900-1975) építészmérnök. Felsőfokú tanulmányai befejezése után, 1927-től 1949-ig a főváros építészeti közösségében dolgozott, majd 1949-től 1962-ben történt nyugdíjazásáig a BUVÁTI-ban volt tervező. Főbb építészeti munkái: Zápor utcai pontházak (1949), épületcsoport a Béke út mentén (1950, társtervezők Cserba Dezső, Schömer Ervin, Tarján László), lakóház és pártház a Váci úton (1950-51, társtervező Tarján László), ennek átalakításával jött létre a mai József Attila Színház épülete. További munkái: Nagy Lajos úti lakótelep épületei (1953) és az Árpád úti lakóházak (1959, társtervező e két utóbbinál Henk Vilmos). Több lakóházterve országos tervpályázat lett. Sok tervpályázaton vett részt sikerrel. Számos szakcikke jelent meg.

24. – 100 éve született Pásztorniczky Lajos mérnök

Deregyőn, 1925. március 24-én született Pásztorniczky Lajos (1925-1981) villamosmérnök. Tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetem (BME) gyengeáramú szakán végezte. 1950-ben szerzett villamosmérnöki oklevelet. 1950-53-ban a Távközlési Kutató Intézet Tudományos munkatársa, 1959-től a BME vezetéknélküli híradástechnikai tanszékén adjunktus, 1962-től docens, 1963-66-ban helyettes tanszékvezető és a villamosmérnöki kar dékán helyettese, 1966-tól haláláig a mikrohullámú tanszék vezetője volt. Fő kutatási területe a félvezetős áramkörök, utóbb az impulzustechnika. Kidolgozta és oktatta az impulzustechnika alapozó szaktárgyát, és megszervezte az impulzustechnikai laboratóriumot.

25. – 230 éve született Vásárhelyi Pál mérnök

Szepesolasziban, 1795. március 25-én született Vásárhelyi Pál (1795-1846) a reformkor legjelentősebb vízépítő mérnöke, a Tisza-szabályozás tervezője. Oklevelét a pesti Tudományegyetem Mérnöki Intézetében 1816-ban szerezte. A Körösök fejmérésénél Huszár Mátyás mellett kezdte működését 1819-ben. 1823-tól ugyancsak Huszár mellett, a Duna-felmérés munkatársa, majd 1829-től a munkálatok vezetője. Vezetésével készült a Duna Pétervárad-Orsova közti szakaszának felvétele. 1833-tól Széchenyi István, mint Duna-szabályozási királyi biztos irányítása alatt elkészítette az al-dunai Vaskapu szabályozásának tervét, majd megkezdte al-dunai út építését, valamint a Vaskapu szabályozását, amit azonban a kormánytámogatás megvonása miatt nem sikerült befejeznie. Közben 1833-1834-ben a szabályozáshoz szükséges eszközök beszerzése érdekében Széchenyivel hosszabb Ny-európai tanulmányútra ment. 1841-től központi hajózási felügyelői minőségben részt vett az ország legkülönbözőbb részein folyó vízi munkálatok ellenőrzésében és irányításában. Fő műve a Tisza-szabályozás terve, amelyet az 1833-1845 között Lányi Sámuel vezetésével végrehajtott Tisza-felmérés adatai alapján és az ennek során készült szabályozási részlettervek felhasználásával dolgozott ki. Számos tanulmánya maradt fenn (háromszögelési és szintezési utasítások, folyószabályozási tervek. hidraulikai mérések stb.).

26-28. – Magyar Biztonsági Fórum

A biztonság mindig viszonylagos, azaz csak meghatározott környezeti feltételek között, a megengedettnél nem nagyobb igénybevételek esetén áll fenn. A Magyar Biztonsági Fórum Egyesület március 26-28. között Kecskeméten rendezi az immáron XV. MBF logójú konferenciát. Bővebb infó: <https://www.mbf.hu/>

27. – 120 éve született Kalmár László matematikus

Edde-Alsóbogátpusztán, 1905. március 27-én született Kalmár László (1905-1976) a számítástudomány és számítástechnika felsőfokú oktatásának egyik hazai úttörője és programozó matematikus-képzésünk megszervezője. Egyetemi tanulmányait a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen és a Göttingeni Egyetemen végezte. 1927-től a Szegedi Tudományegyetem Matematikai Intézetében tanársegéd, adjunktus és intézeti tanár, 1947-től tanszékvezető egyetemi tanár lett. Érdekes eredményekkel gazdagította az interpoláció elméletét, az algebrát, a komplex függvénytant, az analitikus számelméletet. Több nevezetes eredménye fűződik a matematikai logikához. Az 50-es évektől kutatásai a kibernetika ill. számítógéptudomány területén bontakoztak ki. Új elvet dolgozott ki logikai gépek megszerkesztésére. Tőle származik a formulavezérlésű számítógép gondolata. 1956-ban a matematikai logika műszaki alkalmazásainak

megismerése céljából kibernetikai szemináriumot szervezett a szegedi egyetemen. 1963-ban létrehozta a Kibernetikai Laboratóriumot, multidiszciplináris kutatások céljából, itt jelentős alkotások is születtek. Életművét az amerikai Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) a számítógép történelem kiemelkedő úttörőit elismerő "Computer Pioneer Award" díjjal ismerte el. Nagyon érdekelték a számítástechnikának más tudományokban és a gyakorlati életben való alkalmazási lehetőségei is, melyek közül különösen kiemelt szerepet kaptak az orvostudományi és a biológiai alkalmazások. Élete utolsó szakaszában sokat foglalkozott matematikai nyelvészettel, a matematika alkalmazásaival a biológiában, biokémiában, orvostudományokban.

27. – 75 éves a Mátravidéki Erőmű

Mátravidéki Erőmű első részlegét 1950. március 27-én avatták fel. Rózsaszentmártoni lignitletelepre alapozott Apc község közelében felépített 90 MW teljesítményű villamos erőmű a budapesti népligeti állomásra küldte az áramot, s innen a főváros házaiba, gyáraiba.

27. – 130 éve született Magyar Pál mérnök

Cegléden, 1895. március 27-én született (1895-1969) erdőmérnök. A selmecbányai Bányászati és Erdészeti Főiskolán tanult, oklevelét már Sopronban, 1920-ban kapta meg. Dolgozott az Országos Faértékesítő Hivatalnál, a Földtani Intézetben és a budapesti tudományegyetem Növényrendszertani Intézetében. Talajtani, növényrendszertani és - földrajzi, valamint ökológiai tanulmányokat folytatott. Megszervezte és vezette a püspökladányi szikfásítási kísérleti telepet. Főerdőmérnök, majd erdőtanácsos, majd az Erdészeti Kutató Intézet vezetője. 1947-től a soproni egyetemi erdőmérnöki karon egyetemi tanár. 1951-től az Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) erdőtelepítési osztályán, majd kísérleti állomásán tevékenykedett nyugdíjazásáig. Számos külföldi tanulmányutat tett, előadásokat tartott. Kiemelkedő művelője volt az erdészeti növényföldrajznak, főleg a sziki és homokterületek növényökológiai és cönológiai kutatások terén. Megalapította az erdészeti termőhely-kutatás és erdőtipológia elméletét, és kifejlesztette gyakorlatát. Foglalkozott az Alföld erdőfásítási problémáinak megoldásával. Halála után Sopron város díszpolgára lett.

29. – 80 éve született Fazekas Patrik fizikus

Mosonmagyaróváron, 1945. március 29-én született Fazekas Patrik (1945-2007) elméleti szilárdtest-fizikus. A mosonmagyaróvári Kossuth Lajos Gimnáziumban Majthay Antal tanítványa volt. Érettségije évében, 1963-ban megnyerte a fizika OKTV-t, ezüstérmet szerzett az 5. Nemzetközi Matematikai Diákolimpián és második lett a Kürschák József (1864-1933) matematikus nevét viselő matematikai tanulmányversenyen. Az ELTE fizikus szakán kitüntetéssel végzett, diplomamunkáját Zawadowski Alfrédnél készítette. Innen egyenes út vezetett a Központi Fizikai Kutatóintézet (KFKI) elméleti szilárdtest-fizikai csoportjához. Kutatásai az erősen korrelált rendszerek vizsgálatára koncentráálódtak, ezzel kapcsolatos, angol nyelvű könyve nemzetközi elismerést aratott. Szívesen látott vendégkutató volt különböző elméleti fizikai kutató centrumokban, többek között Cambridge-ben, Kölnben, Triesztben. Különböző egyetemeken tartott magas szintű szilárdtest-fizikai kurzusokat itthon is, külföldön is. Különösen mágnességtani előadásai voltak népszerűek. 2004-ben a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) fizikai fődjében részesült, 2007-ben pedig – néhány nappal hirtelen halála előtt – levelező taggá választották az Akadémián.

29. – 160 éve született Pollák Antal feltaláló

Szentesen, 1865. március 29-én született Pollák Antal (1865-1943) feltaláló, aki tanulmányait Szentesen kezdte, a grazi kereskedelmi és ipari akadémián folytatta. Oklevele megszerzése után visszatért Szentesre, ahol gabonakereskedést nyitott. 1895-től előbb a távolbalátás, utóbb a gyorstávírozás kérdésével kezdett foglalkozni. 1897-től a budapesti Egyesült Villamossági Rt. laboratóriumában folytatta kísérleteit, majd Virág József (1870-1901) gépészmérnökkel társulva 1898-ban nyilvánosságra hozták gyorstávírójukat. Ez kezdetben morzejelekkel dolgozott, tovább fejlesztve pedig percenként 750 szót továbbított rögtön olvasható folyóírással. Találmányukat a Magyar Tudományos Akadémia 1903-ban Wahrmann-díjjal tüntette ki. Nevét ma két dolog őrzi. 1. a Hírközlési és Informatikai Tudományos Egyesület (HTE) 1960-ban Pollák-Virág díja, melyet az egyesület kiadványaiban legjobb szakmai cikkeket, tanulmányt író szerzők kapnak meg. 2. nevét őrzi, az 1963-ban megalakult szentesi Gimnázium és Ipari Szakközépiskola, mely 1991-ben vette fel a Pollák Antal Műszaki Szakközépiskola nevet.

30. – 130 éve született Bandat Horst geológus

Budapesten, 1895. március 30-án született Bandat Horst (1895-1982) geológus. Bp.-i tudományegyetemen 1921-ben kémiából, geológiából és ásványtanból szerzett doktori címet. Az egyetem Földtani Intézetében 1921-től tanársegéd, ugyanitt 1921-től magántanári képesítést szerzett 1928-ban. Kőolaj-geológusi pályája 1924-ben Shell-megbízással kezdődött, először burgenlandi, albániai és lengyelországi munkát vállalt, majd Szumátra szigeten (1929), Németországban (1932), Ny-Celebeszen (1933) és Kubában (1938-40) dolgozott. A Holland Új-Guineai Kőolaj Társaság kutatójaként 1936-1938 között először végzett fotógeológiai értékelést. Első légifotó-interpretációja Borneo szigetről 1936-ban jelent meg. 1940-1946 között Erdély, Kárpátalja és Nyugat-Magyarország területén a kőolaj- és a földgázkutatás fő konzultánsa. 1947-ben az USA-ban telepedett le és mint a légifotó-geológia elismert szakértője a Gulf Oil kötelékébe lépett. Ezután számos afrikai, ázsiai és amerikai országban dolgozott. 1956-tól független kőolaj-geológiai konzultáns lett. Foglalkozott a harmadidőszaki rétegtannal, üledékes és vulkáni szerkezeti alakulatokkal. Az orbitális geológia megszületésekor az ásványi nyersanyagok és az energiaforrások kozmikus módszerekkel való kutatásának problémaköréhez kapcsolódott. Hasznosította a lemeztektonika eredményeit. Módszerével számos olaj- és gázelfordulást tártak fel. Részt vett az erőforrás- kutató és térképező Landstat-műholdak, valamint a Gemini-űrhajók felvételeinek geológiai kiértékelésében is.

31. – 125 éve született Páter Károly vegyész

Kolozsváron, 1900. március 31-én született Páter Károly (1900-1964) talajvegyész. 1940-től a keszthelyi akadémia kémiai tanszékének megbízott vezetője, 1942-től a mosonmagyaróvári Gazdasági Akadémia kémiai tanszékének vezetője, 1945 után az agrártudományi egyetem mezőgazdaság-tudományi kara mosonmagyaróvári osztályán előbb a kémiai, 1948-tól a talajtani tanszék vezetője, 1949-től a Gödöllőre helyezett agrártudományi egyetem talajtani tanszékének vezetője, az egyetem rektora volt. Szervezője és megalapítója a Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézetnek, 1949-1953-ig pedig igazgatója. 1951-ben megszervezte az Agrártudományi Egyesületet, amelynek 1955-ig elnöke lett. Munkássága főleg a talajok osztályozására, fizikai, kémiai vizsgálatára s a szikes talajok tanulmányozására terjedt ki.

Felhasznált irodalom:

- *MMK Történeti (Bizottság) Munkacsoport: Magyar mérnökök évfordulói 2025-ben*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban*
MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának egyes kötetei
- *História – Tudósnaptár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók*
Internet: tudosnaptar.kfki.hu/historia
- *Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT) Informatikatörténeti Fórum*
Internet: itf.njszt.hu
- *Dr. Hajtó Ödön: A mérnöki hivatásért*
2021. – Budapesti és Pest Megyei Mérnöki Kamara
- *Nagy Ferenc szerk.: Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig*
1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- *Kenyeres Ágnes szerk.: Magyar Életrajzi Lexikon I-IV. 1967-1990. – Akadémiai Kiadó*
Internet: arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/
- *Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH) és a jogelőd Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) kiadványai*
- *Mérnök Újság (MÚ) és MÚ Online História* rovat (Magyar Mérnöki Kamara)
Internet: mernokvagyok.hu és mernokvagyok.hu/blog/category/historia
- *Mérnöki évfordulók, emléknapiak és programok - 2014. január 1-től havi bontásban*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *EMT Tudomány- és Technikatörténeti Konferenciák kiadványai*
(Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság) Internet: ttk.emt.ro
- *Fejér László szerk.: Vizeink Krónikája* (Vízügyi múzeum 2001.)
Internet: library.hungaricana.hu/hu/view/VizugyiKonyvek_067/?pg=0&layout=s
- *A Magyar Hidrológiai Társaság kitüntetettjei 1917-2017 között* (MHT, 2019.)
Internet: hidrologia.hu/mht/letoltes/LEXIKON_WEB.pdf
- *Kozák Péter író, szerk.: © Névpont, 2022. Nemzeti életrajzi adatbázis, virtuális sírkert*
Internet: nevpont.hu/
- *Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár: Magyar Tudós Tárlat – életrajzok*
Internet: mezogazdasagikonyvtar.hu/a-gyujtemeny/elektronikus-forrasok/magyar-tudostarlat-eletrajzok
- *Egyéb szakmai életrajzok és műszaki források*

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök

Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Történeti (Bizottság) Munkacsoport tagja